

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

Брой 4. У Сомбору 28. Фебруара 1869. Год. XI.

Р а ч у н У НАРОДНОЙ ШКОЛИ (методично упуство.)

Између предмета што се у народной школи предају, важно место заузима рачун. Нема тога станиа у друштву човцием, нити има те куће где би се могло обићи без рачуна. Найбогатији трговац као и најсиромашнији надничар, најотменија Госпођа, као и најсиромашнија служавка морају знати рачунати, ако ће да не живе за туђим очима. Слободно се рећи може, да е данашњим даном ядан и сакаленя достоин свака онај, коя незна рачунати.

Али осим потребе, на коју нам рачун у свакидашњем животу служи, њиме се још и разум дечији најбољ изображава; њиме се деца уче на уредност, точност, вредноћу, и штедљивост, а то е све у животу од великога уплива на срећу и благостань како поединих люди, тако и целога народа. Но све ово што рекосмо, само се онда постићи може ако се при ученоу рачуна добар начин или метод употребљава. С тога препоручуе се сваком учителю да на ова правила пази:

Ученъ рачуна има бити наочигледно. Гледанъ и смагранъ служи за основ сваком размишљавању о стварима, које се очима видити могу. Ко год дакле хоће да му деца добию добре појмове о броевима, и да науче количице међу собом сравњивати, о њима расуђивати, и закључке доносити; мора почети тај посао на стварма које ученици пред очима имаю. Сто рачунањ са стварма, кадро е децу приятно забављати и на размишљањ им служити.

Са почетницима има се рачунати на претима, на деловима собе, и собних намештая, на новцу, на мерама, и текинама. Ал особито се препоручуе као спомоћно средство рачунањ са пругићима, и на рачунаљки. Рачунањ с пругићима у новис

добра највише се због тога препоручује, што с њима свако дете може оно исто радити што се на рачунаљки или на табли с потезовима показује. Ваљало би дакле свакоме ученику најпре по пет, па онда по 10—20 еднаких пругића дати, с којима ће они под управом учитељвом сва 4 вида рачуна сви у еданпут израђивати. Тек онда кад се ученици у рачунању са стварма које пред собом имају добро извеште, употребити има учитељ примере, у којима се рачуна са стварима што их деца немају пред собом, али што су им ипак добро познате. Сваки виспи степен рачуна показује се најпре наочигледно на донешеним и пред децу изнешеним стварма, затим на именованим броввима, и тек напоследку на чистим броевима. После посматрања највећма се имамо о том старати, да се ученици у рачуну добро и поуздано извештбају.

Правила рачуна несмеју се деца задавати да их на памет уче, него упућивати ваља ученике да посматрају и вештбају сами свако правило пронађу. Саморадња ученикова код учења рачуна од највеће је важности. Ту несме учитељ показивати, напред говорити, и напред израчунавати а ученик да за њим задатке израђује како је видио и запамтио, него мора ученик сам снагом свога размишљања задатак израдити и докучити зашто се тако ради. За разјаснити ово, нека нам служе следећи примери :

а) кад би учитељ задао: Колико петака има у 18 фор. и 75 нов.? Ту није упутно казати деци шта се има радити, него упућивати их ваља овим питањима: колико петака иде у едну форинту? (20 петака.) Колико ће дакле бити петака у 10 фр.? (200 петака.) А колико ће бити у 8 фор.? (160 пет.) Би ли дакле ти знао казати колико петака има у 18 фр.? (360.) — Ми имамо још 75 нов. колико нов. иде у едан петак? (5) кад дакле сваки 5 нов. чине едан петак то колико петака има у 10 нов.? (2) колико у 25 нов.? (5) у 50 нов.? (10) колико дакле петака има у 75 новића? (15 петака.) — Нека ми Стојан каже наш задатак, а Благоје нека каже колико петака има у 18 фор. и 75 нов.? (375 петака).

б) На ово питање: „како ваља приредити смешани број $8\frac{3}{4}$ “ ни мало не ваља да ученик изговоривши познато правило: „Смешани број приређује се, кад се цели број умножи са именителјем, производу дода бројителј, и подпише пређашњи именителј,“ — овако ради: $8 \times 4 = 32 + 3 = 35$ дакле $8\frac{3}{4} = 35$ четвртина. Него би

ваљало радити овако: Ми имамо $8\frac{3}{4}$, ради би да тај број претворимо у саме четвртине. У једном целом колико има четвртина? (4 четвртине.) А колико има четвртина у 8 целих? (32 четврт.) Ми имамо још $\frac{3}{4}$, колико је то свега? (35 четвртина.)

в) Кад дође учитељ до множења разбитка са разбитком, пак зада пример гди се $\frac{2}{3} \times \frac{4}{5}$ то би неупутно он радио, кад би изговоривши познато правило: „Разбитак се са разбитком множи, кад се броитељ са броитељем а именитељ са имен. умножи“ — дао израђивати овако: $2 \times 4 = 8$, броитељ је дакле 8; $3 \times 5 = 15$, именитељ је дакле 15. Ово ништа не ваља, нити би се оваком радњом деца што користити могла. Напротив ово би био праћи поступак у горњем случају: Кад би ја $\frac{2}{3}$ еданпут узео колико би онда имао ($\frac{2}{3}$). Али кад би ја од $\frac{2}{3}$ једну петину узео, колико би ја онда имао ($\frac{2}{15}$). Тако је, али у нашем задатку не узимају се $\frac{2}{3}$ са $\frac{4}{5}$ него са колико петина? (Са четири петине). Кад би дакле онај производ $\frac{2}{15}$ четир пута узео, колико би изнело ($\frac{8}{15}$). Сад добро разгледајте шта је рађено, па ми кажите шта је задато било? ($\frac{2}{3} \times \frac{4}{5}$). Како смо то урадили? (умножили смо броитеља с броитељем а именитеља с именитељем). Колико је произишло? ($\frac{8}{15}$). После више овакових примера, и пошто су се сви ученици у овом послу ваљано извештали, учитељ их позове да сами они изнађу правило по коме се има разбитак са разбитком множити.

Из свега овога, што смо досада казали, види се да код рачуна заједно мора ићи сматрањ, разумевањ, и вештањ. Сматрањ је први посао, с њиме успоред иде разумевањ а иза оба посла долази вештањ, и по томе бадава би учитељ употребљавао вештањ пре него што му ученици дотични посао рачунски разумеју.

Задатци за разрачунаванњ треба да се узимају из обичнога живота, а особито из оног круга, у коме ће већи део ученика по свој прилици живити. Много је бољ разумне примере са мањим бројевима задавати него примере са милионима и билионима, с којима ни један ученик у животу посла имати неће. И разбитци само се они имају у народној школи употребљавати, кои у обичном животу у употребљанњ долазе, дакле половине, четвртине, осмине, трећине и шестине, петине и десетине, и двадесетине, не $\frac{1}{17}$ $\frac{3}{19}$ и др. Што се више буде учитељ упознавао са домоводством, с радњом земљделаца, занатлија и трговаца, то ће све бољ и згодније примере задавати моћи. Особито се има назити да се у задатцима права и

сурасмерна цена употреблюе. За сеоску децу веома е нужно знати, колико доноси ютро земљ кое е сасвим добро нађубрено? колико кое е у средню руку нађубрено? и колико кое се не нађубри? Колико стои издржаванђ едне краве, и колико прихода имамо од нђ? колико стои зимнђ или летнђ одело едного детета а колико одраслог човека? и. т. д. Особито су од велике користи у нашим школама они задатци, из којих ће деца наша наочигледно увидити мођи колику штету наноси кући едной раскошност у оделу, разметанђ у сватовима, на свечарима и. т. д. и колико би свака кућа уштедети могла, кад би се у нђој разумно и паметно трошило, а таких задатака налази се у приличном броју у школ. листу од прошлих година.

Јошт се учителю препоручуе да се упозна са оним начином рачуна, ког люди и жене у обичном животу употреблюю и кои би се могао назвати народним рачуном. Тај начин рачунања нека се употреблюе нарочито код напаметног рачуна тако н. пр. допустити валя да се задатак: „Жена нека прода на пияци 60 яя, свака два яета по едан новчић, колико то износи?“ овако израђуе: кад су два яета по едан новчић, то е жена за 20 яя добила едан десетак, дакле за 60 яя добиће 3. десетака. — Или код задатка: „Пошто долази 36 рифи платна, кад е риф по 35 новчића?“ погрешно би учитель радио кад би натеривао децу да најпре задатак напишу па онда казавши им какав е посао и какви се знаци пишу заповедио им да најпре с единицама, па онда с десетицама раде; на-против овако треба да ученици прорачуне: Едан риф стои 35 новчића, а то чини едну четврт форинте и још едан десетак; 36 рифи по $\frac{1}{4}$ фор. чини 9 фор.; 36 рифи по десетак чини 3 ф. и 60 новчића; свега се дакле за 36 рифи платити има: 72 фр. 60 нов. (наставиће се.)

ЧЛАНАК XXXVIII. ЗАКОНА

од 1868 године.

У ДЪЛУ ЯВНОГ ОБУЧАВАЊА У НАРОДНИМ ШКОЛАМА.

(наставка.)

ГЛАВА V.

Б. ВИСШЕ НАРОДНЕ ШКОЛЕ.

§. 59. Сеоске и варошке обштине, кое у средини својој најманђ 5000 становника бров, дужне су висше народне школе,

или ако им материяна снага допушта, грађанске школе подићи и издржавати.

§. 60. Мјста, што едно од другога најдалѣ на $\frac{1}{2}$ милѣ одстоје, могу подићи једну заједничку висшу народну школу.

§. 61. Учевни теचाј у висшой народной школи за мушке е три а за женске две године.

§. 62. Питомац, кои хоће да се у висшу народну школу прими, мора показати или свѣдочанство (слободно од билѣговине) о том, да е шестразредни теचाј основне народне школе сходно закону свршио, или мора положити примни испит из знања, што за основ служе висшой народной школи.

§. 63. У погледу на език ученя, науку вѣре, број дѣце што су под управом једнога учитеља, као и на врѣме одмора горњи (34, 54, 57, и 58) §§. и овдѣ важе.

Мушка и женска дѣца имаю се у овим школама у сваком случаю разлучено, обашка обучавати.

§. 64. Учевни су предмети ови:

1) за дѣчаке: а) наука вѣре и благоднравности, б) матерњи език, г) мађарски език у оним школама, гдѣ учевни език ние мађарски, д) рачун и земљомѣрство (геометрија) са прикладним вештбаньима, е) природословлѣ и природопис са особитим обзиром на земљодѣлство и обртност; ж) земљопис и повѣстница (обшта и отачаствена), з) основне црте польскога газдинства; и) наука о отачаственом уставу, і) просто кнѣговодство. к) тѣлесно вештбанѣ са обзиром на войничка вештбаня. л) пѣванѣ?

2. за дѣвојчице: а) наука вѣре и благоднравности, б) красопис и цртанѣ, в) рачуница, г) матерњи език, д) мађарски език у оним школама гдѣ учевни език ние мађарски, е) земљопис и повѣстница, ж) природословлѣ и природопис (са особитим обзиром на вртарство и на женско занимањѣ, з) пѣванѣ, и) женски ручни послови.

§. 65. У висшой народной школи дѣлаю најманѣ два редовна и један помоћни учитељ.

§. 66. У сваком поједином разреду може бити преко седмице најманѣ 18, а највише 24 учевна часа заједно са часовима за науку вѣре.

Један учитељ ние дужан преко седмице више од 30 часова обучавати.

§. 67. Веће общине, којима материјална снага допушта, дужне су у мјесто висше народне школе грађанске школе подизати и издржавати зарад становника общинских без разлике вѣроисповѣди.

§. 68. У грађанским школама е учевни течај за мушку омладину од шест а за женску од четири године.

§. 69. Питомци, кои хоће да се у грађанску школу приме, треба да покажу свѣдочанство о том, да су прва четири годишња течаја народне школе свршили, или имаю положити примни испит из знања, што се захтѣваю за ступањѣ у грађанску школу.

§. 70. Едан учитељ редовно неможе више од 50 ученика обучавати. У ванредним случајвима дотична школска власт може на то допуштенѣ дати.

§. 71. Мушки и женски питомци имаю се у грађанским школама сасвим разлучити.

§. 72. У грађанским школама, према материјалној снази общине и према броју учевних течаја имаю бити четири — шест, а најманѣ три редовна учитеља и едан помоћник.

§. 73. У сваком поедином разреду грађанске школе питомци могу имати најманѣ 24 а највише 26 учевних часова, подразумѣвајући овамо и науку вѣре и благонравности.

§. 74. Учевни предмети у грађанској школи есу: а) наука вѣре и благонравности; б) матерњи език, писмени саставци (стилистика) и књижевност; в) мађарски език, тамо гдѣ учевни език ние мађарски; г) гдѣ е учевни език мађарски, тамо од трећег годишњег течаја почевши учи се нѣмачки език; д) рачуница распрострањна до грађанске политичне рачунице; е) земљомѣрство; ж) земљопис; з) повѣстница отачаствена и общта; и) природопис; і) природословљѣ; к) лучба (хемија) са обзиром на обртност, трговину и привреду; л) польско газдованѣ или наука о обртности са обзиром на потребу общине и околине; м) статистика; н) основне црте общег приватног и мѣничног права; о) књиговодство; п) цртањ у складности са земљомѣрством и красопис; р) пѣванѣ; с) тѣлесно вештбанѣ и вештбанѣ са оружијем. Ванредни учевни предмети, у колико снага общине допушта и у ванредним часовима есу латински, француски и т. д. езици и свирка.

§. 75. У погледу езика на коме се учи и у последу на

ученѣ вѣрозаконско у грађанским школама важе §§. 57 и 58 овога закона.

§. 76. У погледу на учевне предмете изложене у §. 74. има се у грађанским школама за мушку омладину план ученија тако устроити, да се прва четири годишња течая грађанске школе, ако и већма изцрпљено, они исти предмети уче, кои се у четири нижа разреда средиња училишта (у реалгимназији) предају, са изузетком латинскога езика. Остали учевни предмети могу се највише у прве четири године учевнога течая само започети а поглавито се имају предавати у два последња годишња течая грађанске школе.

§. 77. План ученија у грађанској школи са обзиром на предидућа два §§. има министар јавног обучавања повремено одређивати.

§. 78. Министар јавног обучавања опредѣлиће и то, кои се од горенаведених учевних предмета у грађанским школама за дѣвице основанима имају изоставити, и кои се други предмети у мѣсто њих имају примити.

§. 79. Свака општина најпре је обвезана дужности својој за доста учинити, да оне народне учевне заводе колко је могуће до савршенства доведе, које је по смислу овога закона подићи дужна, кад је пак овим дужностима задоста учинила, онда право има висше народне учевне заводе или у цѣлости подићи или од ових едан или два годишња течая завести.

ГЛАВА VI.

Државом основани народни учевни заводи.

§. 80. Осим народних учевних завода, које су по смислу закона општине издржавати дужне, има министар јавног обучавања право и дужност, гдѣгод за нужно нађе, сасвим о државном трошку подићи народне школе, какве мѣстне околности потребую. Те школе имају се устроити по начину у §. 23—73 одређеном и стоје такође под управом жупаниског школског савѣта и школског надзорника. (наставиће се).

УКЛАЊАЈМО СОКАЧКЕ НЕЗГОДЕ!

Истина, да је школи у део пала наука, којој мора децу обучавати; али школа мора пред очима имати и морални основ, за своју науку.

Добро однеговане нрави у човека, увек су већа корист и бољи плод по човечанство и друштвени живот, него голема наука и светско знање уз заблуђене страсти немирнога духа.

Вештине по себи имају само своју важност и своју сјајну добит за морално изображеног човека.

Научењак цени вештину, али без икаква утиска на свој живот.

Нерон, што је гнусним својим срцем спалити дао Рим, да задовољи своју свирепу страст, био је у стању вештачке мелодије у онај тренут извијати, кад је врисак и лелек сиротих и небо и ваздух потресао.

Наш злопаки Вук Бранковић, коме неки историци придевају име великог дипломате, употребио је сво своје знање, да лукаво упропасти кнеза и кнежеву породицу; а само да задовољи своју жељну страст, и да себе окруни царском круном; немислећи да ће тиме и србину гроб ископати.

Такових и још гнуснијих примера код научених људи много се налази, а то све с тога, што ти људи нису у души својој неговали моралан живот.

Човек бодрог духа и чисти морални нрави није у стању никада предати се толикој заблуди наваљујућих страсти, да на пакост свога ближњега живи.

Наука је опште људско добро. Ал тако не тумачи поварена душа, која вели:

Наука је добро онога, ко ју притежава, како ће њом владати над слабијима, како ће њом моћи угњетавати, глобити и заблуђавати невјеже.

Наш небесни учитељ, показао нам је својом безпримерном ревности, колко треба да је сваком на души истинита мисао, обучавати другог; и то у самом делу.

Заиста Исус Христос беше образац својој науци.

Па кад разаберемо шта свака наука жели, онда видимо да је њена цел човечанство просвећивати и усрећивати, а то се може тек са љубави чинити. Љубов пак без моралног основа неможе се ни замислити, јер прелази у страст.

С' тога видети можемо да наука без моралних основа оставља по себи само опустошавајућ траг, и њу саму по себи без моралности човечанство никад желити неможе, нити еме.

Онај час, у ком би се човек одрекао установа моралног

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

живота, био би за њега одиста најнесрећнији тренут, који би му и пропаст допринео, али би га најпре најужаснијим звером учинио.

Школа дакле знајући свој најсветији задатак, има своју науку на темељу најшире моралности предавати.

А ди се та моралност највише огледа?

Ја одговарам у религији и у животу човечијем.

По том је неопростима погрешка сваког васпитаоца, који учећи младеж, заборави на светла и чиста правила религијозна морала.

Тешко оном човеку, који изгуби ушање да је неки виши судија над нама, који ће нас ил примити или одбацити из свога наручија.

Свака наука ваља да има основ моралне снаге.

Но почем школа и ван својих зидина ваља да моралност потпомаже, јер деца ван школе могу најгоре скаредности и најгнусније грехе попримати; с тога дакле ваља радња школина да се и на сокак премести.

Неограничена слобода, код несвесних и неразборитих, обично је заблуда.

Та ни људи, којима се зрелост приписује, неуму уважавати у потпуној мери слободу, већ ју често обесвете својим крвним пороцима. Од деце се дакле то поштовање најмање очекивати може.

Самовоља увек је убитак како за саму особу тако и за околицу. Ред и запт (дисциплина) прави су чиниоци, који у деци подпомажу добро. Самовољу ваља сваком строгошћу предупређивати.

Човек прекорачи границу своје свести и пође за примамљивим гресима, али кад хладна свест наиђе, опет се враћа у своје прво стање. Дете напротив, срља у обчињливе и оманљиве заблуде, лепи их се, као што се и оне њега лепе, и никад се невраћа у своје прво стање.

Она љубопитљивост, што је природно укореењена у човека, мами га да увек потегне за оним што није слободно. Дете ће се дотле око ватре играти и дирати док се неопече, и заман су му родитељи то предрекли.

Дакле оно што је човеку некако лако својно треба уклањати од њега, па ће га навика сама одвратити од несреће.

(наставиће се.)

ИЗЈАСНЕЊЕ СВЕТИХ ТАЈНА*) О ТАЈНАМА У ОБШТЕ.

Поњатије. Под именом светих тајна разумјевамо сва она света дјела, која је Христос спаситељ ради спасења вјерних у цркви својој установио, и при којима се под видимим знацима подаје невидима сила и милост од Бога свима онима, који достојно у цркву Христову ступају и свете тајне примају. Из узрока тога, што ми при свршавању тих светих дјела над нама друго очима видимо а уз то вјерујемо да друго примамо т. е. да се на нас благодат Божија тајно излијева, — назвала је црква та света дјела: св. тајнама.

Број св. тајна. Св. тајна има наша православна црква на броју седам: крштење, миропомазање, причешће, покајање, свештенство, брак и јелеосвећење.

Шта је нужно код свршавања св. тајна. Код сваке тајне, коју хоћемо да примимо, нужен је: подлог, строитељ, материја, и форма.

Подлог је лице, које тајну свјером прима. Строитељ је лице, које тајну са благословом и дозволењем цркве свршава у име св. Духа, који невидимо сам свршава св. тајну. Материја је видима ствар, у којој вјерни при свршавању св. тајне види знак преко кога ће се он невидимо божије благодати удостоити. Форму сачињавају рјечи (или молитва) које строитељ, свршавајући свету тајну, над вјерним говори и кроз које се тајна у дјело приводи.

Важност и предност неких св. тајна. Све свете тајне установљене су поради нашег спасења, и све су нуждне ал ипак и међу њима неке имају предност на другима. — Крштење је најглавнија и најнужднија тајна, јер по рјечима светог евангелиста Јоана (гл. 3. стр. 5.) рекао је сам Христос: *аще кто неродитса водою и Духомъ, неможетъ внити въ царствіе Божіе.* После крштења у погледу важности за христијанско спасење долазе на ред тајне: миропомазање, причешће, и покајање, јер су оне сваком хришћанину нуждне, и по захтјевима наше православне цркве дужан их је сваки примати. Свештенство, брак и јелеосвећење, није обвезан сваки хришћанин при-

*) У напред јављамо да је ово дјело једног поштованог духовног лица коме је предаванъ науке вѣре у једном висшем државном училишту од дух. власти повѣрено. (Ур.)

матри и потом су те тајне спасавајуће само за оне, кои их примати могу.

I. КРШТЕЊЕ.

Крштење је новозавјетна тајна у којој при поливању човечијег тјела водом, пере се невидимо душа вјерног пред Богом не само од прародитељског, него и од свију после рођења самовољно учињених грјехова.

Установљење. Тајну св. крштења установио је сам Искупител наш Исус Христос својим крштењем на Јордану, а по том заповешћу апостолима даном: **ШЕДШЕ НАБЧИТЕ ВСА ЯЗЫКИ, КРЕСТАЦЕ ИХЪ ВЪ ИМА Огца и Сына и сватаго Духа** (Мат. гл. 23. ст. 19.)

Оглашени. Невјерни, који жели у хришћанску цркву ступити, по најпре долази да ту своју жељу открије свештенику, који му са молитвом име хришћанско даде (знаменовање) а потом причислава га к оглашенима. Као оглашени учи се неврјерство и сујеврјерство осуђивати, а праву христијанку вјеру познавати, у њој утврђивати се, и од срца ју достојно исповједати. Кад је као оглашени све изучио, што се изискује да се може крштења удостојити и у обштину христијанску ступити, то онда унутрање расположење своје изјављује јавно са видимим знацима. Ти су знаци следећи: а) свлачи са себе одећу, показујући тим да он са себе свлачи гордост, која бијаше узрок првом грјеху.

б) гологлав, босоног, распасан и спуштених руку обраћа се к истоку као мјесту свјетлости, која подсећа на ону свјетлост духовну, која је засијала у истинитој божественој науци Христовој, којој ће он, почем је одбацио неврјерство и страсти, цијелог свог живота окренут стојати.

Свештеник видевши те знакове, да му благослов кроз дуновење у лице, и прављење крснога знамења на челу и на прсима а потом обраћа се ка Господу са молитвом: **Остави ѿ негъ ветхѡю оубѡ прелесть и исполни его еже въ та вѣрѡ и надежди, и любви . . . Дажь ѿмѡ въ всѣхъ заповѣдехъ ходити и угоднаа тебѣ сохраниати . . .**

После те молитве свештеник чини запрећење по примјеру Христа (Мат. 5. гл. 18. ст. 18.) именованом божјим нечистому духу који је узрок греху човечијем: **запрещаетъ тебѣ Гдѣ, диаволе, пришедьи въ мѡръ . . . нами: укойса, изыди и ѿ.**

ст҃пи ѿ созданїа св҃; а после трикратног запрећења обраћа
 www.seLIB. владыки господу молећи га, да би оглашеног удостојио
 своје милости и заступства светог анђела, који би га спасавао
 од свега што је ђаволско, — и дунувши оглашеном трипут
 на уста чело и прса за знак силе Духа светог која једино по-
 ражава нечистог духа, моликод сваког дуновења: ѿзмени ѿз-
 негѡ всакаго лѡкаваго и нечистаго дѡха, сокрытаго и гнѣздѡ-
 цагосѡ въ срдцѣ егѡ. Затим обраћа свештеник оглашеног к
 западу, као мјесту таме и сједишту сатанину, тега пита три-
 пут: ѡрицашилиса сатаны, ѿ всѣхъ дѡлз егѡ, ѿ всѣхъ аггелз
 егѡ, и всѣгѡ слѡженїа егѡ, ѿ всѡ гордыни егѡ, и ѡрекѡз
 са еси сатаны; нашто оглашени одговара: ѡрицаюса ѿ ѡ-
 рикохса, које одрицање и тим засвједочава, што пљује на њега.
 Одрицању од ђавола сљедује сачатаније — сајединење, са
 христом: сочетавашилиса Хрїстѡ? сочетаваюса, — које се изја-
 вљује обраћањем на истоки јавним исповједањем вјере христијан-
 ске, — вѣрѡю во единаго Бога у сљед чега се оглашени удо-
 стојава и самог крштења, за које се свештеник приправља,
 почем се помолио Господу: ѿ сподоки егѡ (оглашеног) вели-
 кїа сѡ благодати, свѡтагѡ твоего крещенїа . . (продужиће се.)

Д о п и с.

г.— ИЗ СУБОТИЦЕ. Већ скоро шест година ће се навршити,
 од како је овде у месту основана србска девојачка школа. Премда се
 са свију страна опажа потреба, да су народу нашем нужни висши
 васпитавајући заводи женски, и премда у варошима нашим многа жен-
 ска деца после срп. основне школе иду у основне или и у веће ту-
 ђинске школе, ипак се већина женске деце само са оном науком ко-
 ристи, што у српској школи присвоји; јер материјално стање не до-
 пушта сваком родитељу, да може своју девојчицу у висши завод ши-
 љати, и само српски васпитавајући заводи би заменити могли туђин-
 ске, у којима су српске кћери свашта пре постајале, само не добре
 хришћанке и праве Српкиње. Па кад још до данас нисмо толико срећ-
 ни, да се са таковим српским васпитавајућим заводима дичити, и у
 њима наше кћери изображавати можемо, то ништа нам друго не-
 остаје, него главну мисао и пажњу на основне девојачке школе обра-
 ћати, да би ове што више цели својој одговарале и бар у нечем по-
 пуниле ону празнину, која у васпитању женског спола у нашем на-
 роду давно постоји; јер девојачке школе имају приличну улогу у
 образовању народном, и много уплива на његову будућност.

У колико су се наше старешине на ово главно начело обзирали вид се отуда, што основаше женску школу, а у њој учитељке за женске ручне послове још ни данас нема, супрот оне наредбе, која је од бившег кр. уг. Намесништва 1866. године на броју 12,498. за девојачке школе у опште, а на представку овдашње српске општине за ово место особено издата. Последица наредба та је, што политична општина издаде упутство, по коме могу наша деца у римокатоличку женску школу ићи и ту се ручним пословима обучавати, по чем се тамо две учитељке плаћају, па би излишно било још и трећу српску плаћати. И на ово пристаде тадашња српска општина не размишљајући, у колико је штетно за нејаку српску дечицу полазење туђе школе. — Тако стоји још и данас, и ником не пада на ум противу тога дека тражити. Нећу се упуштати у разлагање, шта све губе наша дечица што српску осн. школу пре времена остављају и у туђинску одходе, јер ми то ограничен простор овог Листа не допушта, али толико казати морам да се ово удо стање наше само немарности и слабом заузимању наших људи приписати има.

Ових дана била је код варошког представништва на претресу молба српске општине, у којој тражи помоћ у наплаћивању свештенства на основу вероисповедне равноправности. Ова је молба у начелу примљена, и док се испита у ком размеру Срби према другим вероисповестима стоје, очекује се, да ће се знатна свота на ту сврху одредити, па кад као што видимо овдашњи Срби добијају што је право на друге своје потребе, онда долази питање, кад ће се сетити за девојачку школу, да се она постави у стање, како би могла задатаку свом достојно одговарати.

Овом приликом не пропуштам саопштити читаоцима шк. листа, да смо 28. Јан. т. г. имали беседу пуну српског духа, на којој се у декламовању особито одликовала ученица оvd. девојачке школе Марија Леовићева сомборкиња.

Школске вѣсти

ХИЛЯДУГОДИШЊИЦА СЗ. КИРИЛА. Константин Философ прозвани у калуђерству Кирил, — који е наша писмена саставио и у друштву с своим братом Методијем св. Евангелије, службу Божију и многе друге црквене књиге с елинскога на славјански език превео, — упокоио се у Риму 14. Фебруара год. 1869. На тај дан ове године навршило се дакле хиљаду година, од како се први просвѣтител славјанских народа у вѣчност преселио, па с тога су браћа наша Србљи у Србији успомену хилядугодишњицу св. Кирила ове године 14. Фебруара свечано прославили. Тога дана у 8 сати пре подне служио е у саборној Београдској цркви преосвештени митрополит српски Михаил свечану службу Божију, па којој су присуствовали чланови српског ученог друштва и сви наставници и учители учевних завода. После службе Божије, на којој се стихире на „блаженима“ тропар и кондак светоме Кирилу појо, примио е Господин Митрополит у своме двору све учитеље и чланове ученог друштва, и угостио их е.

Бечки Листови явљаю, да е тамо у неделю 16. Фебруара у православной руской цркви држана успомена св. Кирилу. Службу е служио митроносни протопресвитер госп. Михаил Раевскій, а на служби били су Срби и многи отѣѣни Чеси и остали Славяни. — У Русији слављена е тај дан такође хилядугодишњица св. Кирила, а „славянское благотворительное общество у Москви“ послало е том приликом у Велеград Моравски икону св. Кирила и Методия са златним кандилом, и писменом молбом, да се икона та постави у храму Велеградском и да пред њом гори кандило као знаменѣ узаямности славянске и братинске љубави, којој предке наше пре тисућу година учине просвѣтителѣ славянски.

Пишући ово са тугом срдца сетих се, да се код нас Србаља на овој страни јошт нигдѣ досада са црквеним правилом нештуе успомена св. Кирила и Методия, дочим су браћа наша Бугари и Моравци успомену њихову свагда држали, и дочим се од год. 1863. како у Србији и у Русији, тако и код самих римокатоличких и протестантских славяна успомена просвѣтителѣ славянских обдржава.

Госп. Митрополит Београдски издао е, као што е познато, књигу, која садржи у себи правило што се у част св. Кирилу и Методију на вечерню, јутреню и служби Божјој пов. — Кад су дакле св. Кирил и Методие у синаксарима нашим под 14 Фебруара и 11. Мая као свети угодници Божји назначени, и кад сви остали а нарочито православни Славяни успомену њихову у храмовима Божјим славе; то би смерна молба наша била, да и србска црква, која е завѣт просвѣтителѣ славянских до данас вѣрно сачувала, успомену њихову од сада свечано слави.

Како ове године успомена св. Методия баш у неделю (11. Мая) пада; то би се по добивеном од највисше духовне власти дозволеню могла тај дан први пут држати у свима црквама и школама нашим свечана успомена просвѣтителѣ славянских, а у будуће могло би се сваке године прве неделѣ после 14. Фебруара и после 11. Мая правило св. славянских првоучителѣ у цркви, а цѣли сходна школска светковина у свакој школи србској држати.

Духовна ова и школска светковина покренула би из мртвила чувство побожности у народу нашем, а служила би у едно и као побуђењѣ к просвѣти у духу св. православия, и развияню свѣсти о славянској узаямности код нашега народа.

Дао би Бог да се ова смѣрна жеља и молба оствари.

ЧЕСКЕ ШКОЛЕ У БЕЧУ. Чеси у Бечу јако настоје око тога да им се даду ческе основне школе, шта више они су наумили подићи и школу радности у којој ће се дѣца њихова на свом материјѣмъ взику обучавати. На подизањѣ те школе купе се прилози по Ческой, Моравској и Слезкој.

„НАРОДНЕ ПИСАНКЕ СРБСКЕ.“ Књижара Лавослава Хартмана у Загребу по жељи србских учитеља како у зборовима учительским тако и приватним путем изјављеној, дала е по мустри своих хрватских писанака сготовити праве србске писанке под горњимъ насловом. Ове писанке су снабдѣвене са двоструким повукама ширима за ћирилска и

ужима за нѣмачка и ситниѣ ћирилска писмена. Досада су изи-
 шле свезке са осам различитих дрвореза на предњој страни завоя.
 Укусно изведени дрворези ти представљају Стевана Неманю, Цара Ду-
 шана Силног, Кнеза Милоша Обреновића, Доситея Обрадовића, Вука
 С. Караџића, Драгутина Раковца, — далѣ насликани су још Котори
 и Которани и приморски град Рѣка. Уз слике поменутих славних на-
 ших мужава придодате су црте из њиховог живота, а уз потонѣ две
 стављене су земљописне цртице. На стражњој страни завоя су та-
 блнице сбронѣ, одбитѣ, множитѣ и дѣлитѣ. Све ове околности
 препоручују најбољѣ овде објављене писанке, и дају нам надежду да
 ће оне србској дѣци добродошле пријатне и корисне бити. С' тога
 обраћамо на њи пажљивост г. г. учитеља и трговаца србских, да
 се постарају такве за наше школе и за нашу дѣцу на-
 бавити, како би се тим начином туђински прописи са њиховим не-
 спретним и често саблазнителним сликама из наших школа изтиснули
 и ове народне писанке свуда попримале, кое ће уз главну службу
 своју дѣцу нашу са знатним мужевима народа нашег и њиховим жи-
 вотоу, са нашим градовима и предѣлима и са народњом пошњом у
 разни србски крајеви упознати, и тим на побуђенѣ любви роду и за-
 вичају битно доприности.

Ове писанке добити се могу у књижари Лавослава Хартмана у
 Загребу и то цео рис састојећи се из 240 комада (сваки са 8 страна
 за писањѣ и са боядисаним и насликаним завоем) по три форинта, а
 за готов новац уз 10% рабата по 2 ф. 70 нов. — Г. Г. учитељи или
 по наручбини њиховој трговци нека се ради ових писанака обратe
 непосредно на гореназначену књижару под насловом; „Knižari La-
 voslava Hartmana in Agram.“

НАИМЕНОВАНА УЧИТЕЛСКА. За учитеља у новоподигнутој
 женској школи аџанској наименован е г. Ђорђе Акшамовић, свршио е
 трећи реални разред и учитељиште у Сомбору год. 1868. Положно
 учитељски испит исте године и проглашен е за учитеља основних
 школа.

За привременог учитеља ново основане женске школе у Ст.
 Врбасу постављен е г. Богдан Поповић, свршио е 4. гимн. разред у
 Врбасу и препарандију у Сомбору г. 1868.

За привр. учитеља у Байши наименован г. Дамян Попов доса-
 дашњи учитељ у Броду Славонском. Свршио е 4. гимн. разред у
 Врбасу а препарандију у Сомбору год. 1864. учитељски испит по-
 ложно е г. 1867.

ПРИЛОЗИ НА ФОНД ШК. ЛИСТА ОД ЧИТАТЕЛЯ КЊИГЕ
 „СРБСКА ЦРКВА.“ У другом бр. овог Листа износили су ови при-
 ложи: — — — — — 29 ф. 49 нов.

Далѣ су приложили:

12. Пр. Г. Г. Георгие Войновић протосињел 2 „ —

13. Симеон Майнски свештеник — — „ 50 нов.

14. Богдан Кузмановић свештеник — — „ 50 нов.

15. Атанасие Чурлаћ архимандрит и еп. провикар у Боки

Которској — — — — — 1 „

16. Никола Кириак учитељ Которски — — — — — 50 нов.

Свега: 33 ф. 99 нов.

ПОКЛОНИ ШКОЛАМА И УЧИТЕЉИМА. (продужено из бр. 2).

За сиромашне учитељ и школе далѣ шк. лист држе следећа господа из Сомбора: Гавра Дракулић члан жуп. суда за Игњата Видяко вића уч. санадског, Ђорђе Еремић члан жуп. суда за школу у Босан. Градишкѣ; Др. Ника Максимовић вел. бележник за школу у Капелни у Славонији; Юстин Коњовић вар. мерник за школу дрешничку у Хрватској; Ника Груић учитељ за шк. у Маяру; Сима Бикар трговац за школу тузланску у Босни; Д. I. Поповић трг. за школу Вилињску; Ђорђе Ивков вар. представник за школу у Градачцу у Босни. Листови кои припадају скупителю Г. Ђ. Теодоровићу шаљу се као нѣгов дар школама смудској и дољнобуковичкој у Славонији.

Трудом и заузиманјем г. Јована Илића учитеља Панчевачког подпомогоше неколико родољубивих грађана Панчевачких издаванјем Листа овог предлативши за србске школе и учитељ и то: Г.Г. Бранко Кривоац за шк. у Дубравици, Пљочици и у Острову у Банату, за шк. Призренску у Ст. Србији и за школе септандрејско — збежку и помажку код Будима, свега шест примѣрака; Арон Искрић за школу Которску, Стеван Вранѣшевић за шк. Рисанску у Боки Которскеј; Григорије Барић за школу Тристанку, Коста Јовановић за шк. Пирошку у Бачкој; Јован Јовановић за школу у Пећи у ст. Србији, Др. Любомир Ненадовић за учитеља у В. Радинци. Листови што скупителю припадају шаљу се шк. у Лисичинах и у М. Боји.

Ревноснио настојаванјем г. Ђ. Глибонског учитеља добилисмо из Србског Бечея, 30 предлатника, од коих г. Сава Ђорђевић ответник покланя лист школи србској у Т. Броду г. Јустин Шимић бележник школи у Дервенти, г. Тадија Елчић школи ватинској, а дична омладина србска у Бечею од прилога са беседе светосавске предплаћуе седам примѣрака, кои се шаљу школи м. св. Луке у Жупи у пријој гори; г. Богољубу Петрановићу учитељу реалне школе у Саразву, Богословији у Баялуци, школи требиньској школи сачкој у тољанској жупанији, учитељу Липовском и школи моравичкој у хрватској крајини. На скупљених 30 предлатника припадају Госп. Глибонском шест примѣрака, кои се по жељи нѣговой на дар шаљу библиотеци средоточне срб. школе у Срб.-Бечею, женској срб. школи, и ковинској предградској школи у истоме мѣсту, школама у Станчеву у Банату и у Калазу код Будима, и едном ученику реалке Сомборске.

Г. Дуяновић бележник Марадички плаћа два примѣрка Школ. Листа, од коих се едан шалѣ учитељу М. Бизумићу у Сланкамену а други школи Костайничкој. (свршиће се.)

УПРАЗНЧНО УЧИТЕЉСКО МЕСТО. У Кисачу у Бачкој. Плата е 60 фор. 20 пож. напољше, 50 фунти соли, 12 фунти свећа, 1 цента меса, 2 фата дрва 2½ ютра земљ и стан. Молбенице имаю се до 13 Марта о. г. консисторнији Бачкој поднеги.

Лист овај излази двапут месечно.

Цена е на целу год. три форинта, а на по год. 1 фор. 50

Издае и уређуе Никола Ђ. Вукићевић.

Тискао код Андрије Вагнера.